

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

В. С. Пономаренко

В. С. Пономаренко 2019р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування
освітній ступінь «МАГІСТР»

спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
освітньо-професійна програма «Публічне адміністрування»

Харків, 2019

Вступний екзамен з основ держави і права є іспитом, що включає теоретичну (тестові завдання різного ступеню складності) частину. До складу тестових завдань внесені питання з основ держави і права.

Завдання вступного екзамену з основ держави і права складено з метою виявлення знань, вмінь, компетентностей, якими повинен володіти магістр за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» освітньо-професійної програми «Державна служба» (табл. 1).

Таблиця 1

Основні компетентності, якими повинен володіти магістр за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» освітньо-професійної програми «Державна служба» галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування»

Професійні компетентності
Компетентності соціально-особистісні:
– розуміння та сприйняття етичних норм поведінки стосовно інших людей і стосовно природи (принципи біоетики);
– розуміння необхідності та дотримання норм здорового способу життя;
– здатність учитися;
– здатність до критики й самокритики;
– креативність, здатність до системного мислення;
– адаптивність і комунікабельність;
– наполегливість у досягненні мети;
– турбота про якість виконуваної роботи;
– толерантність;
– екологічна грамотність.
Загальнонаукові компетентності:
– базові уявлення про основи філософії, психології, педагогіки, що сприяють розвитку загальної культури та соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання вітчизняної історії, економіки й права, розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати у професійній і соціальній діяльності;
– базові знання фундаментальних розділів математики в обсязі, необхідному для володіння математичним апаратом відповідної галузі знань, здатність використовувати математичні методи в обраній професії;
– базові знання в галузі інформатики й сучасних інформаційних технологій; навички використання програмних засобів і навички роботи в комп'ютерних мережах, уміння створювати бази даних і використовувати інтернет-ресурси;
– базові знання фундаментальних наук, в обсязі, необхідному для освоєння загальнопрофесійних дисциплін;
– базові знання в галузі, необхідні для освоєння загальнопрофесійних дисциплін.
Інструментальні компетентності:
– здатність до письмової й усної комунікації рідною мовою;
– знання іншої мови (мов);

Професійні компетентності
– навички роботи з комп'ютером;
– навички управління інформацією;
– дослідницькі навички.
Загально-професійні компетентності:
– базові уявлення про політологічні категорії та закони, причинно-наслідкові зв'язки, які існують між процесами та явищами у сфері публічного адміністрування;
– володіння технологіями критичного аналізу конституційного устрою країни та здатність означати пріоритети розвитку суспільства за допомогою інструментів державного регулювання при дотриманні стандартів європейського права;
– володіння методами діагностики використання транспарентності та відкритості влади при реалізації механізму становлення інституту демократичної громадянськості;
– базові основи демократичного врядування на загальнодержавному, територіальному і галузевому рівнях управління.
Спеціалізовано-професійні компетентності:
– здатність визначати фактори, що впливають на систему якості у державному управлінні;
– здатність до підготовки пропозицій до проектів законодавчої і нормативно-правової бази;
– здатність до аналізу, раціонального і критичного оцінювання системи конституційного права, ефективного застосування інструментів конституційно-правової відповідальності;
– планування заходів європейської інтеграції України;
– здатність організувати діяльність органу публічного адміністрування із застосуванням підходів і принципів стратегічного планування, критеріїв оцінювання результативності та ефективності, враховуючи умови навколишнього середовища та внутрішні чинники діяльності;
– здійснення організації та розробки заходів щодо запровадження електронного урядування в різних сферах публічного адміністрування;
– здатність до підготовки потрібної для прийняття управлінського рішення інформації;
– використання переваг інноваційних інструментів належного врядування при здійсненні ефективного управління органом публічної влади;
– здатність визначати оптимальні способи та напрямки організаційного розвитку місцевого самоврядування за рахунок використання раціональних моделей публічного врядування на місцевому рівні;
– репрезентування органів публічного адміністрування в засобах інформації, різних інституціях громадянського суспільства;
– приймати управлінські рішення щодо модернізації управління, використовуючи європейські підходи та вітчизняний досвід;
– володіння технологіями розвитку громадянського суспільства на різних рівнях демократичного врядування;
– використовувати сучасні технології зв'язків з громадськістю для оперативного та оптимального вирішення завдань публічного адміністрування;
– здійснення моніторингу, експертизи, оцінювання очікуваних результатів та непередбачених наслідків реалізації демократичного врядування.

СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ З ОСНОВ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Екзаменаційний білет з основ держави і права включає тестові завдання різного ступеню складності.

Рекомендований розподіл балів відповідно до рівня складності тестових завдань у білеті з основ держави і права наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Рекомендований розподіл балів відповідно до рівня складності тестових завдань у білеті з основ держави і права

Рівень складності	Кількість контрольних завдань		Кількість балів за одне завдання	Розподіл балів в одному білеті	Різновид завдань
	тестові завдання	задачі			
Рівень складності	30	–	3-7	200	- тести по 3 бали – за вибором однієї відповіді; - тести по 5 бали – за вибором декількох правильних відповідей; - тести по 5 балів – на встановлення відповідності; - тести по 7 балів – на встановлення правильної послідовності

Тестові завдання включають 30 тестів різного типу (від 3 до 7 балів): тести за вибором однієї відповіді, тести за вибором декількох правильних відповідей, тести на встановлення відповідності, тести на встановлення правильної послідовності. Загальна оцінка тестових завдань становить 200 балів.

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ЕКЗАМЕНУ З ОСНОВ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Тема 1. Теорія держави та державної влади. Державна влада в політичній системі суспільства

Основні теорії та загальні закономірності походження держави. Ознаки держави, що відрізняють її від публічної влади родового строю. Поняття та ознаки держави. Сутність держави. Суверенітет держави, – суверенітет народу, суверенітет нації, – поняття та їх співвідношення. Громадянське суспільство та держава. Політична система суспільства і держави. Їх взаємозв'язок і взаємозалежність.

Тема 2. Форма та механізм держави

Поняття та внутрішня структура форми держави. Поняття та класифікація форми державного правління. Поняття та види форм державного устрою. Види форм державного (політичного) режиму. Механізм держави та державний апарат, їх поняття, ознаки та сутність. Висвітлення основних принципів організації державного апарату.

Тема 3. Поняття та ознаки правової держави

Поняття та ознаки правової держави. Особа та держава, їх політико-правовий взаємозв'язок. Види органів держави. Розподіл влади як один із принципів правової держави. Система “здержувань” та “противаг” як основний засіб реалізації влади. Характеристика ознак правової держави.

Тема 4. Право та його сутність

Поняття та ознаки права. Зміст права як суспільно-політичного явища. Норми права та інші соціальні норми. Їх ознаки та відмінні риси. Сутність права. Принципи та функції права. Співвідношення права та закону. Співвідношення національного (внутрішньодержавного) та міжнародного права. Право, економіка, політика та їх взаємозв'язок.

Тема 5. Система права та її складові

Поняття та основні ознаки системи права. Структура системи права, її внутрішня побудова. Предмет та метод правового регулювання як базові підстави формування системи права. Поняття та приклади галузі права як складової частини системи права. Поняття та приклади інститутів права. Підгалузь права. Співвідношення системи права та системи законодавства.

Тема 6. Правовідносини та їх зміст. Законність та правопорядок

Поняття та ознаки правовідносин. Визначення та характеристика складових частин правовідносин. Суб'єктивні права та суб'єктивні юридичні обов'язки. Суб'єкти правовідносин. Поняття та характеристика. Об'єкти правовідносин; поняття та класифікація. Види правовідносин та їх характеристика. Юридичний факт, поняття та вплив, який він здійснює на формування, існування та зміну правовідносин. Класифікація юридичних фактів. Поняття та ознаки юридичної відповідальності. Принципи та функція юридичної відповідальності. Поняття та перелік. Законність та правопорядок в суспільстві та державі.

Тема 7. Основи конституційного права України

Конституційне право як провідна галузь права, законодавства та науки. Встановлення предмета та методу конституційно правових відносин. Ознаки конституційних правовідносин. Суб'єкти та об'єкти конституційних правовідносин. Визначення механізму дії Конституції України. Поняття та ознаки конституціоналізму. Складові частини конституціоналізму. Їх поняття та характеристика. Територіальний устрій України. Рівні адміністративно-територіального поділу в Україні. Поняття, зміст та характеристика конституційного статусу людини та громадянина. Класифікація прав, свобод та обов'язків людини і громадянина. Сутність та зміст конституційних прав та свобод.

Тема 8. Основи адміністративного права України

Управління як соціальне явище. Суб'єкт та об'єкт управління. Ознаки управління. Поняття адміністративних правовідносин та його основних ознак. Основні риси адміністративних правовідносин. Класифікація юридичних фактів

адміністративних правовідносин. Види адміністративних правовідносин та їх загальна характеристика. Поняття адміністративного правопорушення. Адміністративне правопорушення як підстава притягнення до адміністративної відповідальності. Ознаки адміністративного правопорушення та їх характеристика. Склад адміністративного правопорушення. Поняття та визначення елементів складу. Поняття та основні ознаки адміністративної відповідальності. Характеристика підстав настання юридичної відповідальності. Визначення сутності та мети адміністративних стягнень. Види адміністративних стягнень. Перелік видів та їх відмінність від трудових (дисциплінарних).

Тема 9. Основи трудового права України

Трудове право, його поняття та характеристика. Принципи регулювання трудових правовідносин. Поняття та зміст колективного договору. Сторони колективного договору, їх права та обов'язки. Порядок укладання та виконання колективного договору. Поняття трудового договору та його зміст. Сторони трудового договору, їх права та обов'язки. Поняття та визначення основних рис матеріальної відповідальності. Загальні підстави матеріальної відповідальності працівників. Обов'язок власника або уповноваженого ним органу та працівника зі збереження майна. Матеріальна відповідальність у межах середньомісячного заробітку. Випадки обмеженої матеріальної відповідальності працівників. Випадки повної матеріальної відповідальності. Поняття внутрішнього трудового розпорядку як основи організації праці. Поняття та значення дисципліни праці. Види стягнень, які застосовуються до працівників, що порушили трудову дисципліну. Порядок застосування стягнень які застосовуються до працівників, що порушили трудову дисципліну.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Адміністративне право : навчальний посібник. – 4-те видання / З. Р. Кісіль, Р. В. Кісіль. – К. : Атика, 2014. – 256 с.
2. Адміністративне право України: Підручник / За заг. ред. Т.О. Коломієць. – К. : Істина, 2015. – 480 с.
3. Адміністративне право: підручник / Ю.П. Битяк, В.М. Гаращук, В.В. Богуцький та ін.; за заг. ред. Ю.П. Битяка, В.М. Гаращука, В.В. Зуй. – Х. : Право, 2010. – 624 с.
4. Бліщук К. М. Економічний аналіз державної політики: основні поняття, підходи до застосування : навч. посібник / К. М. Бліщук, Є. Г. Матвіїшин. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2007. – 268 с.
5. Вступ до публічного адміністрування: навчальний посібник / Н. Л. Гавкалова, Т. А. Власенко, Л. Ю. Гордієнко та ін.; за заг. ред. докт. екон. наук, професора Гавкалової Н. Л. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 382 с.
6. Гордієнко Л.Ю. Основи теорії державного управління : конспект лекцій / Л.Ю. Гордієнко. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2000. – 160 с.
7. Гордієнко Л.Ю. Публічне врядування : навчальний посібник / Л. Ю. Гордієнко, С.В. Лукашев. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 388 с.
8. Державна виконавча влада в Україні: формування та функціонування: Зб. наук.пр. – К. : УАДУ, 2015. – 224 с.
9. Державне управління : навч. посіб. / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна, Л. Ю. Гордієнко; за ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.
10. Загальна теорія держави і права: Навч. посіб. / За ред. В.В.Копейчикова. – К. : Юрінком Інтер, 2013. – 680 с.
11. Лисенков С. Л., Колодій А. М., Тихомиров О. Д., Ковальський В. С. Теорія держави і права: Підручник / С.Л. Лисенков. – К. : Юрінком Інтер, 2015. – 448 с.
12. Правознавство: навч. посібн. / [В.П. Марущак, С.О. Козуліна, К.І. Ровинська, Є.О. Львова та ін.]; за заг. ред. В.П. Марущака. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2016 – 250 с.
13. Реформа публічного управління в Україні: виклики, стратегії, майбутнє: Монографія / Національна академія державного управління при Президенті України; Відп. редактор І.А.Грицак. – К. : «К.І.С.», 2012. – 240 с.
14. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник для студ. вищ. навч. закладів / Національний ун-т внутрішніх справ. – 2-ге вид. – Х. : Консум, 2012. – 656с.
15. Теорія та історія державного управління: навч. посібник / Г. С. Одинцова, В. Б. Дзюндзюк, Н. М. Мельтюхова та ін. – К. : Видавничий дім

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

_____ В. С. Пономаренко

“ _____ ” _____ 2019 р.

ПРОГРАМА

вступного екзамену з фахового випробування

освітній ступінь “МАГІСТР”

спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
(шифр та назва)

освітньо-професійна програма «Публічне адміністрування»
(назва)

Фахове випробування є комплексним іспитом, що включає теоретичну (тестові завдання) та практичну (два завдання різного ступеню складності) частини. До складу тестових завдань внесені питання за наступними блоками: основи економіки, держава та право.

Завдання фахового випробування складено з метою виявлення знань, вмінь, компетентностей, якими повинен володіти магістр за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» освітньо-професійної програми (спеціалізації) «Публічне адміністрування» (табл. 1).

Таблиця 1

Основні компетентності, якими повинен володіти магістр за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» освітньо-професійної програми (спеціалізації) «Публічне адміністрування» галузі знань 28 «Управління та адміністрування»

Професійні компетентності
Компетентності соціально-особистісні:
– розуміння та сприйняття етичних норм поведінки стосовно інших людей і стосовно природи (принципи біоетики);
– розуміння необхідності та дотримання норм здорового способу життя;
– здатність учитися;
– здатність до критики й самокритики;
– креативність, здатність до системного мислення;
– адаптивність і комунікабельність;
– наполегливість у досягненні мети;
– турбота про якість виконуваної роботи;
– толерантність;
– екологічна грамотність.
Загальнонаукові компетентності:
– базові уявлення про основи філософії, психології, педагогіки, що сприяють розвитку загальної культури та соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання вітчизняної історії, економіки й права, розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати у професійній і соціальній діяльності;
– базові знання фундаментальних розділів математики в обсязі, необхідному для володіння математичним апаратом відповідної галузі знань, здатність використовувати математичні методи в обраній професії;
– базові знання в галузі інформатики й сучасних інформаційних технологій; навички використання програмних засобів і навички роботи в комп'ютерних мережах, уміння створювати бази даних і використовувати інтернет-ресурси;
– базові знання фундаментальних наук, в обсязі, необхідному для освоєння загальнопрофесійних дисциплін;
– базові знання в галузі, необхідні для освоєння загальнопрофесійних дисциплін.
Інструментальні компетентності:
– здатність до письмової й усної комунікації рідною мовою;

Професійні компетентності
– знання іншої мови (мов);
– навички роботи з комп'ютером;
– навички управління інформацією;
– дослідницькі навички.
Загально-професійні компетентності:
– базові уявлення про політологічні категорії та закони, причинно-наслідкові зв'язки, які існують між процесами та явищами у сфері публічного адміністрування;
– володіння технологіями критичного аналізу, оцінювання та синтезу складних ідей та прийняття стратегічних рішень на основі цих процесів;
– володіння методами прогнозування економічного та соціального розвитку територій;
– базові основи демократичного врядування на загальнодержавному, територіальному і галузевому рівнях управління.
Спеціалізовано-професійні компетентності:
– розроблення прогнозних та програмних документів економічного і соціального розвитку;
– здатність до підготовки пропозицій до проектів законодавчої і нормативно-правової бази;
– здатність до визначення напрямів розвитку галузі, території, підприємства, інших об'єктів управління (публічного адміністрування);
– планування заходів європейської інтеграції України;
– здатність організувати діяльність органу публічного адміністрування із застосуванням підходів і принципів стратегічного планування, критеріїв оцінювання результативності та ефективності, враховуючи умови навколишнього середовища та внутрішні чинники діяльності;
– здійснення організації та розробки заходів щодо запровадження електронного урядування в різних сферах публічного адміністрування;
– здатність до підготовки потрібної для прийняття управлінського рішення інформації;
– використання нових підходів до надання державної допомоги розвитку окремих регіонів та галузей економіки;
– визначення показників економічного та соціального розвитку на рівні території, галузі та відповідних господарських структур і підприємств;
– репрезентування органів публічного адміністрування в засобах інформації, різних інституціях громадянського суспільства;
– приймати управлінські рішення щодо модернізації управління, використовуючи європейські підходи та вітчизняний досвід;
– володіння технологіями розвитку громадянського суспільства на різних рівнях демократичного врядування;
– використовувати сучасні технології зв'язків з громадськістю для оперативного та оптимального вирішення завдань публічного адміністрування;
– здійснення моніторингу, експертизи, оцінювання очікуваних результатів та непередбачених наслідків реалізації демократичного врядування;
– моніторинг та оцінювання реалізації стратегічного плану розвитку територій

СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ З ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Екзменаційний білет з фахового випробування включає дві частини:
тестові завдання;
практичні завдання.

Рекомендований розподіл балів відповідно до рівня складності завдань у білеті з фахового випробування наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Рекомендований розподіл балів відповідно до рівня складності завдань
у білеті з фахового випробування

Рівень складності	Кількість контрольних завдань		Кількість балів за одне завдання	Розподіл балів в одному білеті	Різновид завдань
	тестові завдання	задачі			
I. Рівень складності	30	–	2-5	100	- тести по 2 бали – за вибором однієї відповіді; - тести по 3 бали – за вибором декількох правильних відповідей; - тести по 5 балів – на встановлення відповідності; тести по 5 балів – на встановлення правильної послідовності
II. Рівень складності	–	1	1 стереотипне завдання	45	- розрахункові завдання (на 2-3 дії)
III. Рівень складності	–	1	1 діагностичне завдання	55	- творчі або розрахункові завдання з ускладненим алгоритмом

Тестові завдання включають 30 тестів різного типу (від 2 до 5 балів): тести за вибором однієї відповіді, тести за вибором декількох правильних відповідей, тести на встановлення відповідності, тести на встановлення правильної послідовності. Загальна оцінка тестових завдань становить 100 балів.

Практичні завдання включають завдання різного рівня складності, а саме одне стереотипне та одне діагностичне завдання, загальна оцінка за виконання яких складає 100 балів.

ЗМІСТ ФАХОВИХ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

РОЗДІЛ 1. ДЕРЖАВА, КОНСТИТУЦІЯ ТА ВРЯДУВАННЯ

Тема 1.1. Теорія держави та державної влади. Державна влада в політичній системі суспільства

Основні теорії та загальні закономірності походження держави. Ознаки держави, що відрізняють її від публічної влади родового строю. Поняття та ознаки держави. Сутність держави. Суверенітет держави, – суверенітет народу, суверенітет нації, – поняття та їх співвідношення. Громадянське суспільство та держава. Політична система суспільства і держави. Їх взаємозв'язок і взаємозалежність.

Тема 1.2. Форма та механізм держави

Поняття та внутрішня структура форми держави. Поняття та класифікація форми державного правління. Поняття та види форм державного устрою. Види форм державного (політичного) режиму. Механізм держави та державний апарат, їх поняття, ознаки та сутність. Висвітлення основних принципів організації державного апарату.

Тема 1.3. Поняття, зміст та функції конституції

Поняття та функції конституції. Основні та спеціальні функції конституції. Зміст конституції. Обов'язкові елементи конституції. Закріплення конституцією положень функціонування держави. Механізм дії конституції. Порядок та способи прийняття конституції (референдум. Установчі збори). Види установчих зборів. Способи прийняття конституції парламентом. Класифікація конституцій за різними критеріями (термін дії, спосіб прийняття, порядок зміни, форма правління, державно-політичний режим, форма державного устрою).

Тема 1.4. Конституція України

Конституція України як нормативно-правовий акт найвищої юридичної сили. Ознаки Конституції України. Інші нормативно-правові акти та їх співвідношення з Конституцією. Джерела права та місце у них Конституції.

Порядок прийняття Конституції України. Порядок зміни та можливості скасування Конституції України.

Тема 1.5. Державне управління – системне суспільне явище

Управління як суспільне явище. Категорія «держава». Сутність, зміст та специфіка державного управління. Принципи державного управління. Принципи державного управління. Основні теорії та школи управління. Політична система, державне управління та регулювання на трансформаційному етапі розвитку держави. Адміністративний аспект державного управління. Форма державного устрою. Основні форми державного устрою.

Тема 1.6. Система органів державної влади в Україні

Конституція України про гілки влади в Україні. Верховна Рада та державне управління. Інститут Президента та державне управління. Система органів виконавчої влади України: загальна характеристика, управлінські зв'язки. Поняття парламенту. Парламентаризм в Україні. Центральні органи виконавчої влади: права, компетенція, функції. Територіальні органи центральних органів виконавчої влади: права, компетенція, функції. Місцеві державні адміністрації в системі державного управління. Органи судової влади, їх система та повноваження.

Тема 1.7. Місцеве самоврядування

Місцеве самоврядування як конституційно-правовий інститут: поняття, природа, сутність. Ознаки місцевого самоврядування. Функції місцевого самоврядування. Правова, організаційна, матеріальна та фінансова основи місцевого самоврядування. Місцевий референдум. Загальні збори (сходи) громадян за місцем проживання. Органи самоорганізації населення та інші форми територіальної самоорганізації громадян. Зміни в системі органів державної влади на місцевому та регіональному рівнях. Перерозподіл повноважень між органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади.

Тема 1.8. Загальні основи публічного управління і адміністрування

Теоретичні аспекти публічного адміністрування. Ефективність та результативність демократичного врядування. Методологічні засади досліджень в галузі публічної адміністрації. Моделі в галузі публічного адміністрування. Культура і етика публічного адміністрування. Конфлікти та стреси в публічному адмініструванні. Теоретико-методичні засади управління суспільним розвитком. Суспільно-політичні процеси: зміст та тенденції розвитку.

РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ

Тема 2.1. Ринок як форма упорядкування господарського життя

Ринок, його найважливіші елементи. Попит, пропозиція, ринкова ціна. Конкуренція, її форми, методи, соціально-економічні наслідки. Можливості та обмеженість ринку. Попит, його цінові та нецінові фактори. Пропозиція та її фактори. Графік ринкової рівноваги цін. Еластичність попиту та пропозиції. Розрахунок показників еластичності попиту та пропозиції. Сутність монополії. Монополія та конкуренція. Державна антимонопольна політика.

Тема 2.2. Державне регулювання економіки. Господарський механізм макроекономічного рівня

Сутність понять «державне регулювання економіки» та «економічна політика». Економічна сутність об'єктів і суб'єктів державного регулювання економіки та економічної політики. Основні принципи державного регулювання економіки країни. Характеристика основних методів у сфері державного регулювання економіки та економічної політики. Система показників, які характеризують економічне зростання і економічний розвиток країни та її регіонів. Показники аналізу структури валового внутрішнього продукту (ВВП). Аналіз динаміки ВВП та інших макроекономічних показників. Розрахунок показника «ВВП на душу населення». Поняття «безробіття» та його основні види. Показники оцінки економічної активності населення країни та її регіонів. Макроекономічне планування та прогнозування. Економічна політика та її оптимізація.

Тема 2.3. Економічне зростання та макроекономічна ринкова рівновага

Циклічний розвиток економіки. Поняття економічного зростання, його фактори й типи. Економічний цикл та його фази. Довгі хвилі в економічній динаміці. Структурні кризи. Природа економічної кризи в Україні. Антициклічне регулювання. Макроекономічна рівновага. Сукупний попит та його фактори. Сукупна пропозиція та її фактори. Споживання й заощадження: фактори, функції. Середня та гранична схильність до споживання й заощадження. Інвестиції: фактори, функції. Мультиплікатор інвестицій. Моделі рівноваги. Основні показники економічного зростання економіки (темпи зростання, темпи приросту та ін.).

Тема 2.4. Зайнятість, безробіття у системі макроекономічної рівноваги та соціальна політика

Ринок праці та його функціонування. Загальна та ефективна зайнятість. Безробіття, його рівень та форми. Економічні та не економічні наслідки безробіття. Особливості безробіття в Україні. Державна політика зайнятості. Економічна нерівність та політика соціального захисту. Сутність, мета та основні завдання соціального розвитку. Соціальна політика. Гуманітарна політика. Людський розвиток. Прожитковий мінімум. Структура продуктового та не продуктового набору. Поняття бідності та знедоленості. Соціальні стандарти та соціальні гарантії. Діагностика соціального розвитку регіону. Забезпечення сталого соціального розвитку. Методика оцінки індексу людського розвитку.

Тема 2.5. Бюджетна система

Аналіз динаміки надходжень до Державного бюджету України від податку на додану вартість. Аналіз динаміки питомої ваги єдиного податку для суб'єктів малого підприємництва у доходах місцевих бюджетів України. Аналіз динаміки питомої ваги плати за землю у доходах місцевих бюджетів України. Аналіз динаміки та структури доходів Державного бюджету України. Аналіз динаміки та структури видатків Державного бюджету України у розрізі економічної класифікації. Аналіз динаміки та структури видатків Державного бюджету України у розрізі функціональної класифікації. Аналіз динаміки

частки доходів місцевих бюджетів у Зведеному бюджеті України. Аналіз динаміки частки видатків місцевих бюджетів у Зведеному бюджеті України. Аналіз структури надходжень до Державного бюджету України податку на прибуток підприємств різних форм власності. Аналіз динаміки питомої ваги місцевих податків і зборів у доходах місцевих бюджетів України. Аналіз динаміки доходів Зведеного, Державного та місцевих бюджетів України. Аналіз виконання та динаміки видатків Зведеного, Державного та місцевих бюджетів України. Аналіз структури неподаткових надходжень до Державного бюджету України. Аналіз динаміки питомої ваги податку на доходи фізичних осіб у доходах місцевих бюджетів України. Аналіз динаміки дефіциту Державного бюджету України. Аналіз динаміки відношення державного та гарантованого державою боргу до ВВП. Аналіз структури зовнішнього державного і гарантованого державою боргу.

Тема 2.6. Грошовий обіг. Інфляція

Грошова система держави. Рівновага на грошовому ринку. Закони грошового обігу. Інфляція, її форми й антиінфляційні заходи держави. Економічні, соціально-політичні та фінансові методи стабілізації валют. Грошовий ринок. Грошово-кредитне регулювання економіки.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Адміністративне право : навчальний посібник. – 4-те видання / З. Р. Кісіль, Р. В. Кісіль. – К. : Атика, 2014. – 256 с.
2. Бюджетний кодекс України від 15.01.2015 № 118-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 2. – С. 105.
3. Білецька Л. В. Економічна теорія: політекономія, мікроекономіка, макроекономіка : підручник / Л. В. Білецька, О. В. Білецький, В. І. Савич. – К. : ЦУЛ, 2009. – 688 с.
4. Бліщук К. М. Економічний аналіз державної політики: основні поняття, підходи до застосування : навч. посібник / К. М. Бліщук, Є. Г. Матвіїшин. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2007. – 268 с.
5. Бодров В. Г. Державне регулювання економіки та економічна : навч. посіб. / В. Г. Бодров, О. М. Сафронова, Н. І. Балдич. – К. : Академвидав, 2010. – 520 с.
6. Вступ до публічного адміністрування: навчальний посібник / Н. Л. Гавкалова, Т. А. Власенко, Л. Ю. Гордієнко та ін.; за заг. ред. докт. екон. наук, професора Гавкалової Н. Л. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 382 с.

8. Гордієнко Л.Ю. Публічне врядування : навчальний посібник / Л. Ю. Гордієнко, С.В. Лукашев. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 388 с.
9. Гриньова В. М. Державне регулювання економіки : підручник / В. М. Гриньова, М. М. Новікова. – К. : Знання, 2008. – 398 с.
10. Дегтяр А. О. Публічні фінанси: [навч. посіб.] / А. О. Дегтяр, М. В. Гончаренко, О. С. Лесная. Харків : С. А. М., 2011. – 512 с.
11. Державне управління : навч. посіб. / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна, Л. Ю. Гордієнко; за ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.
12. Зайчикова В. В. Функції місцевих органів в умовах бюджетної реформи / В. В. Зайчикова // Фінанси України. – 2013. – № 2 – 4. – С. 25 – 29.
13. Конституція України (із змінами, внесеними згідно із Законом України № 222-IV від 9.12.2004) // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 2. – Ст. 44. – Харків : Фоліо, 2006. – 48 с.
14. Лапчук Я. С. Зміст і цілі грошово-кредитної політики / Я.С. Лапчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua//20_2/2017.pdf
15. Податковий кодекс України. – К. : ЦУЛ, 2014. – 487 с.
16. Правознавство : навч. посібник / В. П. Марущак, С. О. Козуліна; за заг. ред. В. П. Марущака. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2010. – 250 с.
17. Про державний бюджет України на 2018 рік : Закон України від 07.12.2017 № 2246-12. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2246-19>
18. Про зайнятість населення : Закон України від 05.07.2012 № 5067-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 24. – С. 1284.
19. Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи : Закон України № 3668-VI від 08.07.2011 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 12–13. – С. 82.
20. Теорія та історія державного управління навч. посібник / Г. С. Одинцова, В. Б. Дзюндзюк, Н. М. Мельтюхова та ін. – К. : Видавничий дім «Професіонал». 2008. – 288 с.

Голова атестаційної комісії

Н. Л. Гавкалова